

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน เล่ม 3 (จีน-ไทย-อังกฤษ) (1)

การดี แสงวัฒนกุล
วิลาวัณย์ จิงประเสริฐ
บุญใจ ลิมศิลา

A

癌病 (ái bìng): 多种恶性肿瘤的总称。指以脏腑组织发生异常增生, 肿块逐渐增大, 表面高低不平, 质地坚硬, 时有疼痛, 发热, 常伴纳差乏力, 日渐消瘦为临床特征的病证。多因脏腑功能失调, 气血津液运行失常, 痰气瘀毒相互搏结所致。

ไ้อ๋ปิ้ง: โรคมะเร็ง: เป็นชื่อเรียกรวมของโรคมะเร็งชนิดต่าง ๆ หมายถึง กลุ่มอาการโรคที่มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ อวัยวะหรือเนื้อเยื่อเจริญเติบโตผิดปกติ ก้อนบวมโตขึ้นเรื่อย ๆ ผิวสูงต่ำไม่เรียบ ลักษณะก้อนแข็ง มีอาการปวดเจ็บเป็นบางครั้ง มีไข้ มักมีอาการร่วมคือเบื่ออาหาร อ่อนแรง และร่างกายค่อย ๆ ซูบผอม มักมีสาเหตุจาก **จิ้งฝู่** (อวัยวะภายใน) ทำงานไม่สอดคล้องกัน, การไหลเวียนของชีเลือด สารน้ำและของเหลวในร่างกายผิดปกติ, อีกทั้งเสมหะ ชีเลือดคั่ง และพิษจับตัวร่วมกัน

carcinosis disease: a general term referring to varied malignant tumors. A disease/pattern featured as tissue hyperplasia in *zang-fu* organs, enlarged hard masses with uneven surface, occasional pain, fever, often accompanied by poor appetite, fatigue and emaciation. It is mostly caused by disharmony of *zang-fu* organs, abnormal functioning of *qi*,

blood and body fluid, and contention and binding among phlegm, *qi*, blood stasis and toxin.

按触法 (àn chù fǎ): 指辨识体表浅部脓肿的诊断手法。将两手食指的指腹轻放于脓肿患部, 相隔适当的距离, 然后以一指稍用力按一下, 另一手指端即有一种波动的感觉, 这种感觉称为应指。经反复多次及左右相互交替试验, 若应指明显者为有脓。

อันชูฟา: วิธีกดและสัมผัสคลื่น: หัตถการในการตรวจหนองบนผิวหนัง โดยใช้ท้องนิ้วชี้ทั้งสองข้างวางไว้บนตำแหน่งที่บวมหนองเบา ๆ เว้นระยะห่างพอเหมาะ แล้วใช้นิ้วหนึ่งออกแรงกดลงเล็กน้อย ให้สังเกตว่าอีกนิ้วหนึ่งมีความรู้สึกคล้ายมีคลื่นมากระทบหรือไม่ ความรู้สึกดังกล่าวเรียกว่า **อิงจื่อ** (นิ้วรับรู้แรงกระเพื่อม) ในการตรวจให้เปลี่ยนตำแหน่งการวางนิ้ว และทำซ้ำสลับซ้ายขวาไปมาหลายครั้ง หากรู้สึกว่ามีนิ้วรับรู้แรงกระเพื่อมชัดเจน แสดงว่ามีหนอง

an chu fa: the diagnostic method of determining the surface abscess, softly putting two index fingers' pulp on the affected part of the abscess with proper distance, then gently pressing it with one

fingertip, the other fingertip having fluctuated sensation, the so-called palpable fluctuation. After being repeated, alternatively right and left and several times experiments, if the palpable fluctuation is clear, there is pus.

按法 (àn fǎ): 指用手指、手掌或屈曲的指间关节突起部作用于体表某部位或穴位, 逐渐用力下压的治疗手法。

อันฝ่า: วิธีกด: ทดถกการรักษาดูโดยใช้นิ้วมือ ฝ่ามือ หรือสันข้อนิ้วมือค่อยๆ ออกแรงกดลงบริเวณพื้นผิวของร่างกาย หรือจุดฝังเข็ม

pressing manipulation: a therapeutic manipulation that pushes steadily in a direction vertical to the body surface or acupoint with the finger, palm or protruded part of flexed interphalangeal joint, and gradually enhances the strength.

暗经 (àn jīng): 指月经终身不潮而却能受孕。

อันจิง: ระดูแฝง: ภาวะที่ตลอดชีวิตไม่มีเลือดประจำเดือนออกเลย แต่สามารถตั้งครรภ์ได้

latent menstruation: conception without menstruation.

B

八廓 (bā kuò): 历代中医眼科将外眼划分为八个部位 (或方位), 名为八廓。廓, 喻为城廓卫御之意。八廓取八卦之名, 以区别眼的不同部位的不同属性。即天 (乾)、水 (坎)、山 (艮)、雷 (震)、风 (巽)、火 (离)、地 (坤)、泽 (兑)。亦有用其相应脏腑功能而命名的。如传导、津液、会阴、抱阳、清静、养化、水谷、关泉等。历代对八廓缺乏一致的见解, 故不如五轮学说在临床上运用普遍。

แปดด้าน: จักษุแพทย์จีนโบราณแบ่งตาเป็น 8 ด้าน (หรือแปดทิศ) เรียกว่า แปดด้าน คำนึงเปรียบเสมือนกำแพงที่ล้อมรอบปกป้องเมือง แปดด้าน นำชื่อมาจาก แปด-กัว เพื่อแสดงลักษณะที่แตกต่างในตำแหน่งต่าง ๆ ของตา ได้แก่ ฟ้า (ตำแหน่งเฉียง) น้ำ (ตำแหน่งข้าง) ภูเขา (ตำแหน่งเกิน) สายฟ้า (ตำแหน่งเจ็ว) ลม (ตำแหน่งซวิ้น) ไฟ (ตำแหน่งหลี่) พื้นดิน (ตำแหน่งคูน) บึง (ตำแหน่งตู่ย) นอกจากนี้ยังมีการตั้งชื่อโดยอ้างอิงจากการทำงานของ จิ้งจอก (อวัยวะภายใน) ที่เกี่ยวข้อง เช่น ฉวนตั่ว (การส่งผ่าน) ฉวนซ่ง (การลำเลียง) จินเยี่ย (สารน้ำและของเหลว) สู่ยอิน (การประสานอิน) เป้าหยาง (การโอบอุ้มหยาง) ซิงจิ้ง (การชำระ) หย่างฮว่า (การหล่อเลี้ยง) สู่ยู่ (หุบเขา) กวนเฉวียน (ตาน้ำ) ในสมัยโบราณ ศาสตร์แปดด้านไม่สามารถอธิบายได้เป็นเอกภาพ จึงไม่ได้นำมาใช้อย่างแพร่หลายเหมือนกับอู่หลุนเสวียซัว (ทฤษฎีวงล้อทั้งห้า) ในทางคลินิก

eight belts: the eight external ocular regions base on ancient Chinese medicine. *Kuò* means defense function of the city wall. Eight belts, named after the Eight Diagrams: heaven (*qián*), water (*kǎn*), mountain (*gèn*), thunder (*zhèn*), wind (*xùn*), fire (*lí*), earth (*kūn*), lake (*duì*), is used to differentiate the different attributes of different parts of the eyes. It is also named after the corresponding visceral function, such as *chuán dǎo kuò*, *jīn yè kuò*, *huì yīn kuò*, *bào yáng kuò*, *qīng jìng kuò*, *yǎng huà kuò*, *shuǐ gǔ kuò*, and *guān quán kuò*. It is not as common as five wheels in clinical practice because of lacking consensus from physicians over the ages.

拔伸牵引 (bá shēn qiān yǐn): 指用手或器械对患者施以反向牵引力, 克服肌肉拮抗力, 用于纠正重叠移位, 恢复肢体长度, 以利骨折移位、关节脱臼的整复, 是骨折整复的基础治疗手法。

บำเขินเขียนอิน: การดึงและยืด: ทดถกการพื้นฐานใน

การรักษากระดูกที่บาดเจ็บให้กลับสู่สภาพเดิม โดยใช้มือหรือเครื่องมือในการดึงส่วนของร่างกายที่ต้องการรักษา โดยออกแรงในทิศทางตรงกันข้าม เพื่อเอาชนะแรงต้านของกล้ามเนื้อ ใช้รักษาภาวะกระดูกเคลื่อนข้อฉีกขาดหรือปรับคืนความยาวของแขนขา เพื่อฟื้นฟูกระดูกหักเคลื่อน หรือข้อเคลื่อนให้กลับสู่สภาพเดิม

traction by pulling and extension: a fundamental therapeutic manipulation of restituting injured bone that applies opposite traction on affected part with hands or instruments to overcoming the muscle resistance. It is indicated for correcting the overlapping displacement and restoring the length of the limbs to benefit for restitution of fracture displacement and joint dislocation.

白疔 (bái bì): 指以红斑、丘疹、鳞屑为临床特征的慢性复发性炎症性皮肤病。即西医学的银屑病。

ไ้ปี: สะเก็ดเงิน: โรคผิวหนังอักเสบกลับเป็นซ้ำเรื้อรัง มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ รอยโรคเป็นปื้นสีแดง เป็นตุ่มนูนเป็นขุย ตรงกับ โรคสะเก็ดเงินหรือโรคเรื้อนกวาง (psoriasis) ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

white crust: a chronic recurrent inflammatory skin disease featured as red macules, papules and scales, i.e. psoriasis in western medicine.

白驳风 (bái bó fēng): 指以皮肤出现大小不同、形态各异的白斑为临床特征的局限性或泛发性色素脱失性皮肤病。即西医学的白癜风。

ไ้ปีว่เฟิง: ต่างขาว: เป็นโรคผิวหนังสูญเสียสารสีเฉพาะที่หรือกระจายทั่วตัว มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ ผิวหนังเป็นปื้นราบสีขาวเห็นเป็นรอยต่าง ขนาดใหญ่เล็ก และรูปลักษณะแตกต่างกัน ตรงกับ vitiligo ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

white depigmented wind: a localized or generalized depigmentation dermatosis featured as

white macules varying in sizes and shapes, i.e. vitiligo in western medicine.

白喉 (bái hóu): 指以咽喉疼痛、声音嘶哑, 甚或呼吸不利, 咽喉部腐溃白色伪膜为临床特征的病证。多因疫毒外袭, 壅遏肺系, 上犯咽喉所致。即西医学的白喉。

ไ้ไปโหว (ช่องคอขาว): โรคคอตีบ: กลุ่มอาการโรคที่มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ เจ็บคอ เสียงแหบ หากรุนแรงจะหายใจลำบาก ช่องคอเป็นแผลเปื่อยคล้ายเยื่อสีขาวปกคลุม มักมีสาเหตุจากพิษระบาดจากภายนอกอุดกั้นระบบปอด ขึ้นไปรุกรานคอ ตรงกับ โรคคอตีบในการแพทย์แผนปัจจุบัน

throat with white false membrane: a disease/pattern mostly caused by epidemic pathogen congesting the lung and invading the throat and featured as throat pain, hoarseness, even dyspnea, rotting throat with white false membrane, i.e. diphtheria in western medicine.

白睛 (bái jīng): 又称白眼、白仁、白珠、白轮、眼白。指眼珠的外壁, 质地致密而坚韧。即西医学的球结膜与巩膜。

ไ้ปิจิง: ตาขาว: หรือเรียกว่า ไ้ไปเหยียน, ไ้ไปเหยียน, ไ้ไปจู, ไ้ไปหลุน หรือเหยียนไ้ไป หมายถึง ผงชั้นนอกลูกตา มีความหนาแน่น แข็งแรงและหยุ่นเหนียว ตรงกับ เยื่อบุตาขาวและตาขาว (bulbar conjunctiva and sclera) ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

white of the eye: also known as *bái yǎn*, *bái rén*, *bái zhū*, *bái lún* and *yǎn bái*, referring to the dense, tough and tensile outer wall of the eyeball, i.e. bulbar conjunctiva and sclera in western medicine.

白睛青蓝 (bái jīng qīng lán): 指以白睛变薄, 失去光泽且变青蓝为主要表现的病证。常由火疳久治不愈或反复发作而成。多因火郁血瘀, 蒸

逼所致。往往侵及风水二轮，甚者可致失明。与西医学的深层巩膜炎及后期的巩膜葡萄肿类似。

ไปจิงซิงหลาน (ตาขาวเขียวคราม): เยื่อหุ้มลูกตาอักเสบเปลี่ยนสี: กลุ่มอาการโรคตาที่มีอาการแสดงสำคัญ คือ ตาขาวบางลง ขาดความแวววาวและเปลี่ยนเป็นสีเขียวอมฟ้า เกิดจากโรคห้วกาน (ตาอักเสบจากห้วกาน) ที่รักษาไม่หายขาดหรือเป็น ๆ หาย ๆ มักมีสาเหตุจากไฟสุ่มและเลือดคั่ง มักมีผลกระทบกับตำแหน่งวงล้อลม (ตาดำ) และวงล้อน้ำ (รูมาตา) กระทั่งสูญเสียการมองเห็น คล้ายกับ โรคตาขาวชั้นลึกอักเสบ (deep scleritis) และ ตาขาวโป่งออกระยะสุดท้าย (scleral staphyloma at the late stage) ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

bluish discoloration of sclera: a disease/pattern manifested as thinned, lusterless and bluish on white of the eye and developed from persistent or recurrent fire steaming and blood stasis. It often attacks wind wheel and water wheel, even causes blindness. It is similar to deep scleritis and scleral staphyloma at the late stage in western medicine.

白睛溢血 (bái jīng yì xuè): 又称色似胭脂症。指以白睛血络破裂，血溢于络外，呈一片鲜红色，界限分明为主要表现的外障眼病。即西医学的结膜下出血。

ไปจิงอีเซวี่: เลือดออกตาขาว: หรือเรียกว่า เซอซื่อเยียนจื่อเจิ้ง (ตาขาวสีชาด) หมายถึง โรคตาภายนอกที่มีอาการแสดงสำคัญ คือ หลอดเลือดตาขาวแตก มีเลือดออกลักษณะเป็นแถบสีแดงสดและขอบเขตชัดเจน ตรงกับ ภาวะเลือดออกใต้เยื่อตาขาว ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

white of eye hemorrhage: also known as *sè shì yān zhī zhèng*, referring to an external ophthalmopathy manifested as bright red bleeding due to

ruptured blood collaterals of white of the eye with clear boundary, i.e. subconjunctival hemorrhage in western medicine.

白涩症 (bái sè zhèng): 指以眼部赤肿不明显，只觉眼内干涩不舒为主要表现的慢性眼病。与西医学之干眼症类似。

ไปเซอเจิ้ง: อาการตาแห้ง: โรคตาเรื้อรังที่มีอาการแสดงสำคัญ คือ ตาแห้งรู้สึกไม่สบายตา ตาบวมแดงเล็กน้อย คล้ายกับ ภาวะเยื่อตาและกระจกตาแห้ง (xerophthalmia) ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

white xerotic syndrome: a chronic ophthalmology manifested as dry eyes with mild redness and swelling. It is similar to xerophthalmia in western medicine.

败血冲肺 (bài xuè chōng fèi): 指产后由于恶露不下，出现以胸闷烦躁、面赤、气急喘逆等为临床特征的病证。

ไปเซวี่ซงเฟย: เลือดเสียปะทะปอด: กลุ่มอาการโรคหลังคลอดที่มีสาเหตุจากน้ำคาวปลาคั่ง มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ แน่นหน้าอก กระสับกระส่าย หน้าแดง หายใจเร็ว และหอบเหนื่อยเนื่องจากชี่ย้อนกลับ

septic blood rushing to the lung: a disease/pattern in the postpartum period featured as chest tightness and irritability, flushed face, shortness of breath, wheezing and reversed flow of *qi* because of lochioschesis.

败血冲胃 (bài xuè chōng wèi): 指产后由于恶露不下，出现以饱闷呕恶、腹满胀痛等消化机能障碍为临床特征的病证。

ไปเซวี่ซงเว่ย: เลือดเสียปะทะกระเพาะอาหาร: กลุ่มอาการโรคหลังคลอดที่มีสาเหตุจากน้ำคาวปลาคั่ง มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ อาการของระบบย่อยอาหารผิดปกติได้แก่ จุกแน่น คลื่นไส้ อาเจียน ปวดตึงแน่นท้อง

septic blood rushing to the stomach: a disease/pattern in the postpartum period featured as digestive dysfunction such as fullness and vomiting, abdominal fullness and pain caused by lochioschesis.

败血冲心 (bài xuè chōng xīn): 指产后由于恶露不下, 出现以发热, 狂言呼叫, 甚至发狂奔走等为临床特征的病证。

ไปเซวียซงชิน: เลือดเสียปะทะหัวใจ: กลุ่มอาการโรคหลังคลอดที่มีสาเหตุจากน้ำคาวปลาค้าง มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ มีไข้ พวดจาบัลลัง ร้องตะโกนโวยวาย ในรายที่รุนแรงจะเกิดอาการคลุ้มคลั่ง วิ่งเตลิด

septic blood rushing to the heart: a disease/pattern in the postpartum period featured as fever, raving, and even running around because of lochioschesis.

胞宫 (bāo gōng): 又称女子胞、子脏、子处、血脏、胞、血室、子宫。即西医学的子宫。

เปากง: มดลูก: หรือเรียกว่า หน่วจื่อเปา, จื่อจั้ง, จื่อซู่, เซวียจั้ง, เปา, เซวียซื่อ หรือจื่อกง ตรงกับ มดลูก ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

baogong: also known as *nǚ zǐ bāo*, *zǐ zàng*, *zǐ chù*, *xuè zàng*, *bāo*, *xuè shì* and *zǐ gōng*, i.e. uterus in western medicine.

胞睑 (bāo jiǎn): 位于眼球前面, 分为上下胞睑, 构成保护眼球的屏障。即西医学的眼睑。

เปาเจียน: เปลือกตา: แบ่งเป็นหนังตาบนและล่างอยู่ด้านหน้าลูกตา เพื่อทำหน้าที่ปกป้องลูกตา ตรงกับ eyelids ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

bao jian: the upper and lower eyelids in front of the eyeball to protect it, i.e. eyelids in western medicine.

胞轮振跳 (bāo lún zhèn tiào): 又称目瞤、脾轮

振跳, 俗称眼皮跳。指以胞睑不由自主牵拽跳动为临床特征的眼病。多因心脾两虚, 或肝脾血虚, 虚风内动, 牵拽胞睑而致。与西医学的眼睑痉挛类似。

เปาหลุนเจิ้นเตี่ยว: หนังตากระตุก: หรือเรียกว่า *มู่ซุ่น* (ตากระพริบ) หรือ *ฟู่หลุนเจิ้นเตี่ยว* (วงล้อการมองเห็นกระตุก) หรือโดยทั่วไปเรียกว่า *เหยียนผิเตี่ยว* (หนังตาเต้น) หมายถึง โรคตาชนิดหนึ่ง มีลักษณะเด่นทางคลินิก ได้แก่ อาการเปลือกตากระตุกโดยไม่สามารถควบคุมได้ มักมีสาเหตุจากทั้งหัวใจและม้ามพร่อง หรือเลือดในตับและม้ามพร่อง เกิดลมพร่องกระพือภายใน ทำให้หนังตาถูกดึงรั้ง คล้ายกับ หนังตากระตุก (blepharospasm) ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

twitching eyelid: also known as *mù shùn* and *pì lún zhèn tiào* and commonly known as *yǎn pí tiào*, referring to an eye disease featured as involuntary twitching of the eyelids. It is mostly caused by internal stirring of wind due to heart-spleen deficiency or blood deficiency of the liver and spleen pulling the eyelid. It is similar to blepharospasm in western medicine.

胞生痰核 (bāo shēng tán hé): 指以胞睑内生核状硬结, 逐渐长大, 触之不痛, 皮色如常为临床特征的眼病。多因痰火结滞所致。即西医学的眼板腺囊肿。

เปาเซิงถานเหอ (ก้อนเสมหะเปลือกตา): ถุงไขมันเปลือกตาด้านใน: โรคตาชนิดหนึ่ง มีลักษณะเด่นทางคลินิก ได้แก่ เปลือกตาด้านในมีลักษณะเป็นก้อนแข็งค่อย ๆ ขยายใหญ่ขึ้น สัมผัสแล้วไม่เจ็บ สีผิวปกติ มักเกิดจากไฟเสมหะเกาะตัวอุดกัน ตรงกับ ตากุ้งยิงชนิดไม่เจ็บ (chalazion หรือ meibomian cyst) ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

phlegm node of the eyelid: an eye disease featured as kernel-like and slow-growing hard lump in the eyelids without pain and changing of skin color. It

is mostly caused by intermingled and stagnated phlegm-fire, i.e. meibomian cyst, also known as chalazion in western medicine.

胞虚如球 (bāo xū rú qiú): 又称悬球。指以胞脸肿胀, 虚软如球, 皮色如常为临床特征的眼病。多与脾虚有关。与西医学的眼睑非炎性水肿类似。

เปาขุวิญฉิว (ตาพร่องคล้ายลูกบอล): หนังตาบวมน้ำ: หรือเรียกว่า เสวียนฉิว (ลูกบอลลอยน้ำ) หมายถึง โรคตาชนิดหนึ่ง มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ หนังตาบวมคล้ายลูกบอลที่อ่อนนุ่ม โดยสีผิวเหมือนปกติ มักสัมพันธ์กับม้ามพร่อง คล้ายกับ ภาวะหนังตาบวมน้ำแบบไม่อักเสบ ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

ball-like edema of eyelid: also known as *xuán qiú*, referring to an eye disease featured as swelling of the eyelid resembling a soft ball with no change of skin color. It is close related to spleen deficiency. It is similar to non-inflammatory edema of eyelids in western medicine.

胞衣先破 (bāo yī xiān pò): 又称胞浆先破。指以妊娠足月, 临产前或临产早期腹痛刚作, 胞衣已破, 而胎儿久不产出为临床特征的病证。即西医学的足月胎膜早破。

เปาอีเซียนพั่ว: ถุงน้ำคร่ำแตกก่อนกำหนด: หรือเรียกว่า เปาเจียงเซียนพั่ว (น้ำเดินก่อนกำหนด) หมายถึง กลุ่มอาการโรคที่พบในหญิงตั้งครรภ์ครบกำหนด มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ ถุงน้ำคร่ำแตกในช่วงก่อนคลอดหรือช่วงเริ่มเจ็บท้องคลอด โดยที่ถุงน้ำคร่ำแตกเป็นเวลานานแล้วแต่ทารกยังไม่คลอดออกมา ตรงกับ ภาวะน้ำเดินก่อนกำหนด/ถุงน้ำคร่ำแตกก่อนการเจ็บครรภ์ (preterm/premature rupture of membranes) ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

bao yi xian po: also known as *bāo jiāng xiān pò*, referring to a disease/pattern featured as a full-term

pregnancy which the membranes is ruptured just before labor or at the onset of abdominal pain, and the fetus has not been produced for a long time, i.e. preterm/premature rupture of the membranes in western medicine.

暴风客热 (bào fēng kè rè): 指以白睛猝然发病, 红肿热痛为主要表现的外障眼病。多因外感风热之邪所致。即西医学传染性不强、细菌感染导致的急性卡他性结膜炎及过敏性结膜炎。

เป่าเฟิงเค่อเหร่: โรคเยื่อตาอักเสบเฉียบพลัน: โรคตาภายนอกที่มีอาการแสดงสำคัญ คือ ตาขาวบวมแดงร้อน เจ็บเฉียบพลัน มักเกิดจากลมร้อนซึ่งเป็นปัจจัยก่อโรคตาภายนอก ตรงกับ โรคเยื่อตาอักเสบเฉียบพลันจากการติดเชื้อแบคทีเรียชนิดที่ติดต่อกันได้แต่ไม่รุนแรง และเยื่อตาอักเสบจากภูมิแพ้ ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

sudden attack of wind-heat on the eye: an external ophthalmopathy mostly caused by wind-heat and manifested as sudden redness, swelling and heat pain of white of the eye, i.e. acute catarrhal conjunctivitis caused by bacterial infection and in low infectivity and allergic conjunctivitis in western medicine.

暴盲 (bào máng): 指以眼外观端好, 猝然一眼或双眼视力急剧下降, 甚至失明为临床特征的严重内障眼病。西医学多种眼病可出现暴盲。常见如视网膜中央动脉阻塞、球后视神经炎等。

เป่าหมาง: ตาบอดฉับพลัน: โรคตาภายในรุนแรงที่มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ ลักษณะภายนอกของดวงตาดูเหมือนปกติ แต่การมองเห็นของดวงตาข้างหนึ่งหรือทั้งสองข้างกลับลดลงอย่างรุนแรงฉับพลัน หรือกระทั่งสูญเสียการมองเห็น พบได้ในโรคตาหลากหลายชนิดทางการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยจะพบบ่อยในโรคหลอดเลือดแดงจอประสาทตาอุดตันและการอักเสบของเส้นประสาทหลังลูกตา เป็นต้น

sudden blindness: a severe internal ophthalmopathy featured as normal appearance of eyes. However, there is a sudden drastic decrease of eyesight on one or both eyes, even blindness. Various kinds of eye diseases in western medicine may have sudden blindness, such as central retinal artery occlusion and retrobulbar neuritis.

背骨 (bèi gǔ): 指大椎穴处的骨性突出部位。即西医学的第7颈椎棘突。

เบี่ยง: ปุ่มกระดูกสันหลังคอที่เจ็ด: ปุ่มกระดูกสันหลังส่วนที่โหนงสูงที่สุด บริเวณจุดต่ำสุด (GV 14) ตรงกับ ปุ่มกระดูกสันหลังคอที่เจ็ด (7th cervical spinous process) ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

bei gu: the bony protuberance at the *dà zhuī* (GV 14), i.e. 7th cervical spinous process in western medicine.

背脊筋伤 (bèi jǐ jīn shāng): 指因外伤、劳损或退变导致背部骨错筋伤,以背肌紧张、疼痛、胸部压迫感为主要表现的疾病。即西医学的胸椎小关节紊乱综合征。

เบี่ยงหลัวจิ้นซาง: เอ็นกระดูกสันหลังบาดเจ็บ: โรคของกระดูกสันหลังส่วนอกที่เกิดจากการบาดเจ็บภายนอก การตกรากตำรา หรือเสื่อมสภาพ ทำให้กระดูกสันหลังเคลื่อนและเส้นเอ็นบาดเจ็บ อาการแสดงที่สำคัญ คือ ตึงและปวดบริเวณกล้ามเนื้อหลัง และรู้สึกเหมือนถูกกดบริเวณอก ตรงกับ ความผิดปกติของข้อฟาเซต (facet joint) ของกระดูกสันหลังส่วนอก ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

injury of bilateral shallow tendon of spine: a disease caused by external injury, chronic strain or degeneration resulting in malposition of back bones and tendon injuries and manifested as back muscle tonus and pain, chest oppression, i.e. thoracic facet joint disturbance in western medicine.

奔豚 (bēn tún): 又称奔豚气。指以自觉气从少腹上冲胸脘或咽喉,躁动不安为临床特征的病证。多因肾经阴寒之气上逆或肝经气火冲逆而致。

เป็นถุน (ลูกหมูวิ่ง): ลมในท้องดันขึ้น: หรือเรียกว่า เป็นถุนซี่ (ลมลูกหมูวิ่ง) หมายถึง กลุ่มอาการโรคที่มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ ความรู้สึกเหมือนมีลมจากท้องน้อยตีกระทบขึ้นบริเวณทรวงอก กระเพาะอาหาร หรือลำคอ กระวนกระวายไม่สงบ มักมีสาเหตุจากเส้นลมปราณไตมีความเย็นอินไหลย้อนขึ้นส่วนบน หรือเส้นลมปราณตับมีชีและไฟย้อนกระทบขึ้นส่วนบน

running piglet: also known as *bēn tún qì*, referring to a disease/pattern featured as the feeling of *qi* rushing from lower abdomen to chest, stomach or throat, and restlessness. It is mostly caused by counterflow ascent of cold *qi* in kidney or fire-*qi* in liver.

崩漏 (bēng lòu): 又称崩中漏下。崩,指经血非时而下,阴道突然大量出血,来势急骤,出血如注的病证;漏,指经血非时而下,出血量少,淋漓不断为临床特征的病证。

เบี่ยงโล่ว: ภาวะเลือดออกผิดปกติจากโพรงมดลูก: หรือเรียกว่า เบี่ยงจ้งโล่วเซี่ย โดย ‘เบี่ยง’ (崩) หมายถึง กลุ่มอาการโรคที่มีเลือดออกจากช่องคลอดปริมาณมากแบบทะลักอย่างฉับพลัน ในช่วงที่ไม่ใช่รอบเดือนปกติ ส่วน ‘โล่ว’ (漏) หมายถึง กลุ่มอาการโรคที่มีเลือดออกจากช่องคลอดปริมาณน้อย แต่ออกไม่หยุดแบบกะปริดกะปรอย ในช่วงที่ไม่ใช่รอบเดือนปกติ

menometrorrhagia: also known as *bēng zhōng lòu xià*. *Bēng* referring to a disease/pattern featured as menses coming irregularly with vagina suddenly bleeding excessively as pouring. *Lòu* refers to a disease/pattern featured as menses coming irregularly with little bleeding which is dripping and continuous.

鼻背按摩法 (bí bèi àn mó fǎ): 指患者将两手大鱼际搓热, 然后分别于鼻背由鼻根向迎香穴往返按摩, 至有热感为度, 然后再分别由攒竹向太阳穴按摩, 使局部有热感。用于治疗鼻塞、流涕、嗅觉减退等病证。

ปีเปี่ยนอันหมอฝ่า: วิธีนวดสันจมูก: เป็นวิธีการรักษา โดยให้ผู้ป่วยใช้นิเกิ้ลัมเนื้อฝ่ามือบริเวณโคนนิ้วโป้งทั้งสองข้างถูกันจนเกิดความร้อน แล้วนำไปวางบนสันจมูก นวดถูไปมาจากโคนจมูกไปยังจุดอิงเซียง (LI 20) จนรู้สึกร้อน จากนั้นนวดถูจากจุดฉวนจู (BL 2) ไปจุดไท่หยาง (EX-HN5) จนรู้สึกร้อน ใช้สำหรับรักษาอาการคัดจมูก น้ำมูกไหล การรับกลิ่นลดลง เป็นต้น

nasal massage: referring to a manipulation that the patient repeatedly massages from nasal root to *yíng xiāng* (LI 20) with major thenars heated by rubbing until the presence of warm sensation, and then massages from *cuán zhú* (BL 2) to *tài yáng* (EX-HN5) until the presence of warm sensation. It is applied to treat nasal congestion, running nose and hyposmia, etc.

鼻疔 (bí dīng): 指以外鼻局部红肿疼痛、粟粒状突起、顶有脓点为临床特征的病证。多因邪毒内炽、火毒上攻所致。即西医学的鼻疔。

ปีติง: ตุ่มฝีจมูก: เป็นกลุ่มอาการโรคที่มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ บริเวณผิวหนังจมูกภายนอกเกิดอาการปวดบวมแดง มีตุ่มเล็ก ๆ และเกิดหนองบริเวณยอดตุ่ม มักมีสาเหตุจากพิษแค้นภายใน พิษไฟรุกรานขึ้นบน ตรงกับ nasal furuncle ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

nasal boil: a disease/pattern featured as local redness-swelling-pain and miliary protuberance with pus in the tip of external nose, and caused by internal blazing of pathogenic toxin and upward attacking of heat-toxin, i.e. nasal furuncle in western medicine.

鼻干 (bí gān): 指以鼻腔干燥为临床特征的病证。多因风燥异气内犯肺鼻, 或胃腑积热上蒸鼻窍所致。即西医学的干燥性鼻炎。

ปีกาน: จมูกแห้ง: กลุ่มอาการโรคที่มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ โพรงจมูกแห้ง มักมีสาเหตุจากลมแห้งรุกรานเข้าปอดและจมูก หรือความร้อนสะสมที่กระเพาะอาหาร กระทบขึ้นสู่ทวารจมูก ตรงกับ rhinitis sicca ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

dry nose: a disease/pattern featured as dryness in the nose. It is mostly caused by wind-dryness inward invading the lung and nose or accumulated heat in the stomach steaming the nose, i.e. rhinitis sicca in western medicine.

鼻疳 (bí gān): 指以鼻前孔及其附近皮肤红肿胀痒、糜烂渗液或粗糙皲裂, 反复发作为临床特征的病证。多因邪毒侵袭或湿热郁蒸及血虚化燥所致。与西医学的鼻前庭炎、鼻前庭湿疹类似。

ปีกาน: แผลขอบรูจมูก: กลุ่มอาการโรคที่มีลักษณะเด่นทางคลินิก คือ ขอบรูจมูกและบริเวณผิวหนังโดยรอบมีอาการปวดบวมแดงคัน เปื่อยยุ่ย มีของเหลวซึมออกมา หรือแตกแห้ง เป็นๆ หายๆ สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากพิษก่อโรครุกราน หรือความร้อนขึ้นอุดกั้นเกิดเป็นไอร้อน หรือเลือดพร่องทำให้เกิดความแห้ง คล้ายกับ nasal vestibulitis, eczema of nasal vestibule ในการแพทย์แผนปัจจุบัน

nasal sore: a disease/pattern featured as recurrent redness, pain, itch, erosion, exudate, rough or rhagadia of the skin on anterior nares and nearby area. It is mostly caused by pathogenic toxin invasion, dampness-heat stagnation and steaming, and blood deficiency transforming into dryness. It is similar to nasal vestibulitis and eczema of nasal vestibule in western medicine.